

Václav Cílek, Ferdinand Šmikmátor a kol.

RUKA NOCI PODANÁ

Základy rodinné a krizové připravenosti

DOKOŘÁN

RUKA NOCI PODANÁ

**Základy rodinné
a krizové připravenosti**

Václav Cílek
Ferdinand Šmikmátor
Josef Juránek
Lukáš Heinz
Petr Horký

**Václav Cílek, Ferdinand Šmikmátor, Josef Juránek,
Lukáš Heinz a Petr Horký**
RUKA NOCI PODANÁ
Základy rodinné a krizové připravenosti

Copyright © Václav Cílek, Ferdinand Šmikmátor, Josef Juránek,
Lukáš Heinz, Petr Horký, 2018

Photography © Václav Cílek, Ferdinand Šmikmátor, Josef Juránek, 2018

Illustrations © Pavla Navrátilová, 2018

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí
být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez
předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické).

Odpovědná redaktorka Klára Soukupová.

Fotografie Václav Cílek, Ferdinand Šmikmátor, Josef Juránek.

Ilustrace Pavla Navrátilová.

Obálka (s použitím fotografie Václava Cílka), grafická úprava, sazba
a konverze do elektronické verze Michal Puhač.

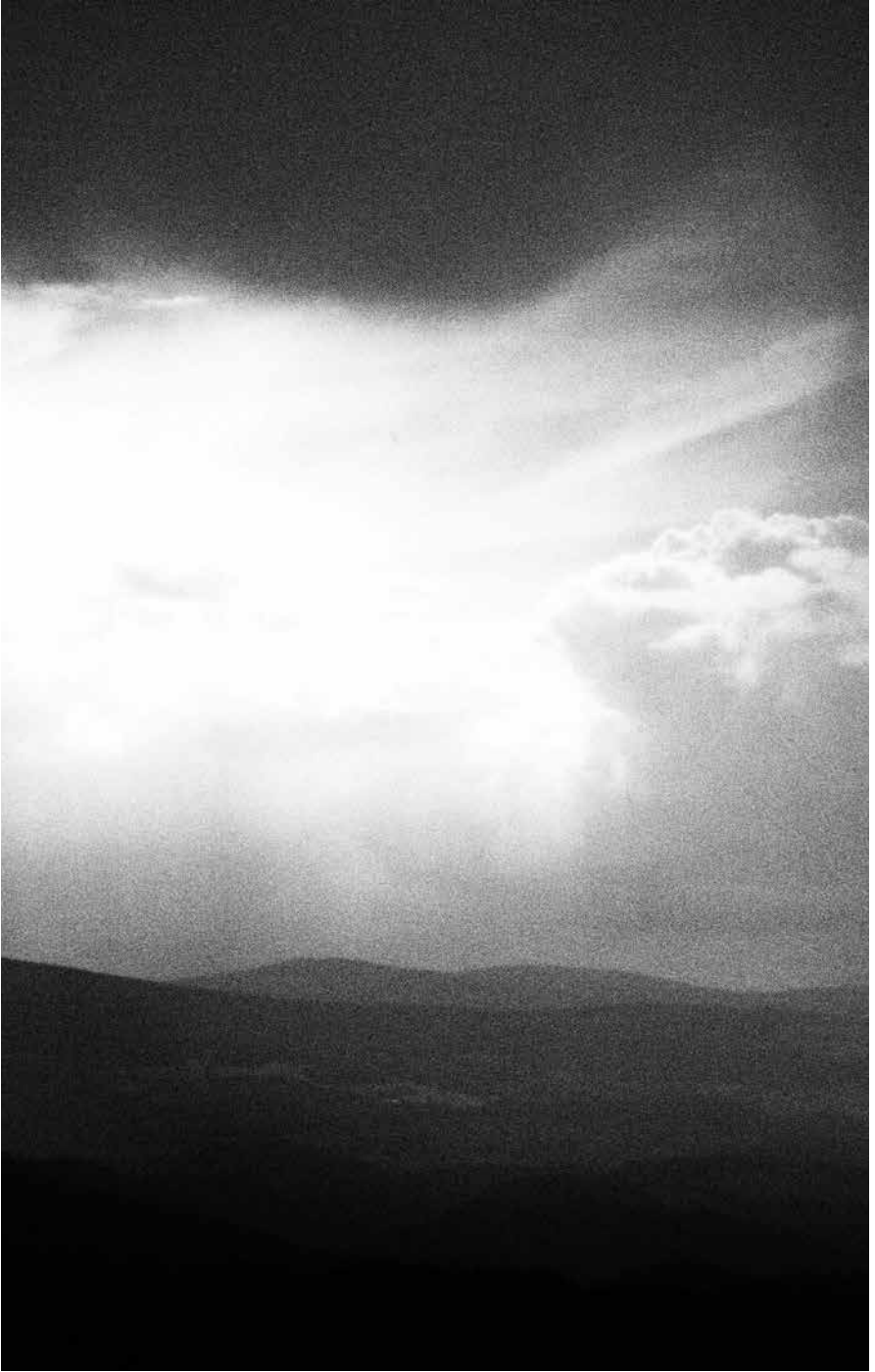
Vydalo v roce 2018 nakladatelství Dokořán, s. r. o.,

Holečkova 9, Praha 5,

dokoran@dokoran.cz, www.dokoran.cz,

jako svoji 989. publikaci (303. elektronická).

ISBN 978-80-7363-933-4

OBSAH

Část I

KDO PŘEŽIJE A PROČ (Václav Cílek)

11

Situace

13

Záchrana tonoucích je věcí tonoucích / O čem kniha je / Závažné varování: připravte se na to, že krize třeba nikdy nepřijde! / Bedna a evakuační plán / Něžná forma preperství / Hlavním motivem je láska, ne strach / Jak daleko máme s přípravou zajít? / Psychologie kapesního nože / Jak rychle se obnoví řemeslná znalost? / Resilience jako dynamická odolnost

Osobní příprava

24

KPZ a další zavazadla / Chvilé, kdy neexistuje stát / Mormonský plán číslo 4 / Co radí policie v Los Angeles / Jaké krize nás čekají? / Vnímat realitu

Povaha na přežití

32

Co říkají koncentrační tábory o českém národním obrození? / Místo vnitřní a vnější kontroly / Paralelně řešíme své emoce i problém / Tři druhy inteligence / Rychlé čtení reality / Pozornost / Síla negativního myšlení / Talent na synergii / Leemer neboli lemur / Proč není každý odolný? / Bez duše to nejde

Příběhy osamělých cest

41

Běžný vzorec krize / Osobní reakce / Jednoduché úkoly / Dlouhodobé přežívání / Kdo zůstal v New Orleansu? / Koblihový test / Rovnováha mezi odvahou a pokorou / Ztráta rozumu je v krizových situacích běžná / Rizikové návraty domů / Ztráta směru / Dívat se na svět / Udržovat se v pohodlí / Cesty písní / Jeden dává pozor / Naslouchat mrtvým

Připravená společnost

57

Zázrak v Kamaishi / Nepřipravená většina / Kanárek v kleci / Argentina, co se stalo špatně? / Dobří sousedé a pomalí psi / Po krizi se peníze dají organizacím a lidé se nechají bez informací / Brutální audit / Požár na Cerro Grande / Jak fungují vysoce spolehlivé instituce? / Jak se chovat na letadlové lodi? / Co je hlavním cílem jaderné elektrárny? / Hněvivé léto / Záchrana života jako nevhodný, minimalistický program / Víze národní připravenosti

Část II

TŘI KRIZOVÉ STUDIE

71

Krize pohledem policisty (Lukáš Heinz)

73

Za normální situace stát funguje dobře / Dopravní a energetická infrastruktura a zásobování v krizové situaci / Zajištění bezpečnosti v době krizové situace /

Zdravotní péče v době krize / Armáda v době krizové situace / Sociální aspekty krizových situací / Přípravenost nade vše / Poznámka editora

Život s blackoutem (Josef Juránek) **78**

Definice a přenosová soustava / Osobní zkušenost / Už samotná příprava cvičení byla složitá, což teprve blackout / Stabilita lokálních ekonomik / Slovinský blackout: kdo podojí krávy? / Elektřinu nahodíte za pár dní, ale u plynu to může trvat týdny / Kolik lidí umře v nemocnicích? / Zahraněční poznatky / Telefony a povinnost samospráv informovat o situaci / Obnovení dodávky elektřiny / Cisterna v zimě / Hlavní problém: nejsou náhradní zdroje energie / Vědomí vlastní odpovědnosti / Shrnutí editora

Epidemie (Václav Cílek) **96**

Viry a bakterie se mění rychle / Biologické násilí / Španělská chřipka / Čeho si všimnat a jak se chovat? / Pozitivní psychologie

Část III

PRAKTICKÁ PŘÍPRAVA (Ferdinand Šmikmátor) **105**

Další konec světa je jen dalším počátkem **107**

Teotwawki / Jednoduchá pravidla / Psychická příprava / Vědomá skromnost / Každodenní nácvik dovedností / Tři základní okruhy krizové připravenosti / Vyhodnocení situace a první kroky / Bug in: zůstat doma / Bug out: odejít z domova / Priority / Výhody a nevýhody sídel, domů a bytů / Velký čundr / Přežití v komunitách / Farmaření / LETS: výměna zboží a služeb

Vzduch **135**

Buď je, anebo není / Indikace škodlivých látek ve vzduchu / Osobní ochrana / Zajištění čistého vzduchu v obydlí / Kurdské finále

Voda **147**

Na prvním místě je voda / Pitná voda při výpadku sítě / Postup filtrace / Filtry / Možnosti dezinfekce vody pro pitné účely / Získávání pitné vody v přírodě / Příprava teplé užitkové vody

Potraviny v době nedostatku **174**

Kdo je připraven, není překvapen / Dvě hlavní kritéria / Skladování a uchovávání potravin / Příprava a úprava potravin / Vaření / Vybrané recepty / Mytí nádobí /

Zdraví **237**

Odpovědnost za zdraví / Příprava, prevence, domácí lékárnička / Co budu dělat, až najdu ordinaci svého lékaře zavřenou? / Komáři, klíšťata a paraziti / Důležité přípravky a rostliny / Vybrané receptury

Bezpečnost: v krizi nikoho nezajímáte (Ferdinand Šmikmátor a Václav Cílek) **259**

Důležité věci, nářadí a další výbava	264
Kvalita a iluze / Oděv a obuv / Zavazadla / Vybavení domácnosti / Vybavení pro pobyt v přírodě / Nářadí a nástroje / Vybavení pro zahradu a polní práce / Elektronická zařízení / Uchovávání informací	
Obydlí	302
Klimatická rizika / Provizorní obydlí	
Energie	309
Rozdělování ohně / Paliva / Vařiče a jiné zdroje tepla / Vytápění / Elektrická energie / Osvětlení	
Ekonomika	359
Příprava na dobu eventuálního nedostatku / Život ve finančním kolapsu / Praktické rady	
Doprava	364
Život bez automobilu / Motorová vozidla / Bezmotorová vozidla	
Zápisky polárníka: oblečení a fungování v mrazu (Petr Horký)	371
Spokojený člověk v mrazu / Topení jsme my / Jak se obléknout / Nocleh / Jídlo a pití / Vaření ve stanu / Jak se sbalit / Volba materiálu a volba značky / Adaptace: kam chce hlava, dostane se i zbytek člověka	
Naprosto uklidňující závěr (Václav Cílek)	379
Zkratky a pojmy	382
Vybraní výrobci	384
Literatura	386
Vybrané webové stránky	401
Poděkování	405
O autorech	406

ČÁST I

**KDO
PŘEŽIJE
A PROČ**

(Václav Cílek)

SITUACE

Američtí hasiči mají standardní pravidlo číslo 6: zůstaň ve střehu, buď klidný, myslí jasně, jednej rozhodně. Podle této směrnice je v případě nouze zapotřebí zůstat ve střehu, aby člověk získal informace, a v klidu, aby je mohl analyzovat. Ještě se k tomu dá přidat humor, protože ten pomáhá zvládat silné emoce.

Laurence Gonzales,
Deep Survival

Záchrana tonoucích je věcí tonoucích

Zhruba před deseti lety jsem začal shánět materiály ke knize o rodinné připravenosti, ale vázlo to na praktických zkušenostech. Ty naopak měl tehdy ještě velice zaměstnaný jeskyňář Ferda Šmikmátor, který už v 80. letech minulého století navštěvoval různé krizové kurzy v Rakousku. Jako určitý měkký kompromis jsme v roce 2012 vydali knihu *Tři svíce za budoucnost: Nápady a návody jak přežít konec světa*, ale cítili jsme, že to chce publikaci víc prakticky a technicky založenou.

O dva roky později jsem ve spolupráci s Martinou Kociánovou a Josefem Juránkem navrhoval učebnici pro školy anebo ve zkrácené podobě brožurku pro širší veřejnost o krizové připravenosti. Měla obsahovat jednoduché návody, co dělat při povodni, blackoutu či svržení vlády. Nebyl o ni zájem, a tak jsme ji odložili, přestože civilní ochranou by se teoreticky měla zabývat nejedna instituce. Asi tomu tak není, takže nezbyvá než věřit pravidlu připisovaném Stepanu Banderovi: „Záchrana tonoucích je věcí tonoucích.“ Dlouho bychom mohli vyprávět o tom, jak instituce odmítají připustit jakoukoliv nerůžovou verzi budoucnosti. Nevědí si ní rady a komplikovala by jim život.

Naše situace se změnila Ferdovým odchodem do důchodu. Najednou vznikl první český text zabývající se nikoliv přežíváním ve stylu Ramba (psycholog přežívání Al Siebert ostatně uvedl, že tito lidé stejně umírají jako první), ale určený běžnému člověku s rodinou. Doplnili jsme jej dalšími materiály a bez dlouhých řečí vám knihu předáváme.

O čem kniha je

Tato kniha může být návodem pro průměrnou, nijak zvlášť cvičenou rodinu v situacích, jako jsou blackout, epidemie, sociální nepokoje nebo jiná civilizační pohroma. Není naopak o přežívání v divoké přírodě či amazonské džungli a zápasech speciálních jednotek. Rodinná připravenost (neboli *family preparedness* – místy budeme uvádět i anglické názvy, protože k mnoha tématům seženete lepší materiály v angličtině než češtině) je něco, co lidstvo následuje odjakživa. Slovo „preper“ označuje člověka, který bere možnost krize vážně a alespoň trochu se na ni připravuje.

Zlom v Evropě nastal po roce 1960, kdy na dlouhá a zřejmě nejdelší desetiletí za posledních tisíc let začala růst životní úroveň a navzdory studené válce i bezpečnost. Několik generací tak nabylo dojmu, že svět je v zásadě bezpečné místo, ve kterém se každá generace má o něco lépe než generace jejich rodičů. Je to zkušenost našich těl i našich myslí, takže většina lidí si myslí, že to tak musí být i nadále. Snažíme se říct, že normální je naopak být do určité míry připraven, že se něco může stát.

Jeden bosenský režisér mi řekl: „Po studiích na FAMU jsem se chystal k návratu do Sarajeva. Potřeboval jsem si v Praze ještě zařídit nějaké papíry a za týden jsem se měl vrátit domů. Volali mi rodiče, abych to odložil, že v Sarajevu vyrostly barikády. No a pak jsem tu zůstal dalších dvacet let a říkám vám, že týden před válkou bychom se možnosti tak velkého konfliktu vysmáli.“ Pak se zamyslel a dodal: „Ale také vám můžu zaručit, že na skutečně velký problém se připravit nedá.“

Závažné varování: připravte se na to, že krize třeba nikdy nepřijde!

Literární historik Ronald Granofsky v monografii pojednávající o beletrii založené na překonávání traumatických událostí vyjádřil překvapení, jak obrovské množství novel, dobrodružných příběhů a různých jeremiád (odvozeno od proroka Jeremiáše, který předvídal zkázu Jeruzaléma) bylo od roku 1895 napsáno na krizové či apokalyptické téma. V posledních dvaceti letech jich ještě přibývalo. Podle několika souhrnů většina z nich přichází z USA a v jejich základech nalezneme ještě puritánské pojetí světa 16. století, kdy se poprvé hovořilo o souboji s říší zla. Pokud se ptám kanadských studentů, jaký je rozdíl mezi USA a Kanadou, tak významným bodem bývá, že Kanadani nejsou schopni udělat dobrý katastrofický film, protože nevidí důvod, proč by to měli dělat. Kanada není na rozdíl od Spojených států náboženský projekt. Skrze velkofilmy se apokalypsa stala tak významnou součástí popkultury, že jsme všichni jejím bacilem do určité míry nakaženi. Názor na svět kolem sebe si netvoříme pomalým skládáním faktů, ale přejímáním celých informačních panelů – a mnoho z nich pochází právě z filmového prostředí.

D. H. Lawrence v nemilosrdném spisu o Apokalypse jako nejprotivnější knize *No-vého zákona* říká, že proroci prorokují zkázu, aby se nestala, a také píše, že konec světa může přijít po částech a v různých staletích a uskutečnit se „kousek po kousku“ na různých místech. Takže jak to je? Jen tak se strašíme, anebo jsme prošli dvěma světo-vými válkami a obáváme se jejich pokračování jinými prostředky? Nevíme, a proto nebudeme ani utěšovat, ani děsit. Příliš nám nezáleží na tom, jak se zachováte. Nic nehlásáme a optimismus je nám stejně protivný jako pesimismus. Myslíme si však, že stojíme na počátku velké, skutečné proměny světa, a z dějin víme, že podobný přelom věků není opereta.

Snažíme se vám podat celkem upřímně myšlený návod k tomu, co si dnes myslíme, že by člověk před krizí, během ní a – když to přežije – po ní mohl dělat, aby minimalizoval ztráty na duši, příbuzných a společnosti. Nejedná se však jen o přežití, ale hlavně o změnu a důstojný život za nových podmínek.

Bedna a evakuační plán

Zejména v USA, kde je motiv dobývání Západu dosud součástí národní identity, sociální pojištění je věcí osobní volby a hurikánová sezona se občas bolestivě přihlašuje, existuje velká tradice psaní knih o rodinné připravenosti. Mnoho rodin má v garáži bednu s potřebnými věcmi včetně některé z podobných knih. I do beden v českých garážích by měla patřit tato podvatrná publikace. Nad bednou bývá pověšen papír s evakuačním plánem. Jedná se o seznam věcí či činností, na které nemáte zapomenout. Pokud totiž dojde ke skutečné krizi, tak nejspíš na něco zapomenete.

Evakuační plán obsahuje:

- ▶ Stručný seznam nutných věcí, které si musíte vzít s sebou (spacáky, lahve s vodou, dokumenty aj.). Často se zapomene na léky, toaletní papír, spojovací kabely mezi powerbankou a telefonem či na žrádlo pro psa.
- ▶ Upozornění, že při opuštění domu máme vypnout vodu, plyn a elektřinu a uložit náhradní klíč od domu na nějaké tajné místo venku.
- ▶ Vzkaz, že odjíždíte a co máte v plánu (případně místo srazu). Vzkaz příbuzným bývá umístěn v PET láhvi na nějakém domluveném místě před domem anebo je přivázaný na kliku, má-li naopak upozornit třeba policii, kde jste. Citlivé informace by v něm měly být uvedeny tak, aby jim rozuměl jen člen rodiny.

Často se budeme odvolávat na americkou, případně australskou literaturu, protože je snadno dostupná. Rovněž Rusové mají či donedávna měli preperství v krvi. Dost dobře ovšem nerozumíme jazykům dalších dvou národů s velkou krizovou zkušeností – Izraelcům obklopeným nepřáteli a Japoncům žijícím v zemětřesné zemi.

Něžná forma preperství

České slovo preperství je odvozeno z anglického výrazu pro připravenost – *preparedness*. V této knize se většinou zabýváme měkkými formami preperství, to znamená, že předpokládáme, že časem se situace vrátí do normálu. Tohle není kniha pro radikální prepery, protože z jejich pohledu je příliš něžná. V zásadě můžeme rozeznávat dvě rychlosti krize. Náhlá krize, jako třeba při povodni, znamená rychlou akci, pobyt na nějakém evakuačním místě, návrat a obnovu. Chronická krize vede k pozvolnému zhoršování situace, „rozpuštění“ civilizace. Nebojujeme v ní o život, ale učíme se žít s méně věcmi, objevujeme praktickou i životní moudrost dřívějších generací, jejich řemesla a zemědělské postupy. Trénujeme na dobu, kdy mikrobi budou víceméně rezistentní proti většině antibiotik a bankomaty neochotné až k pláči.

Záleží na našem odhadu situace, jakou formu preperství si zvolíte. Na dané téma existuje nepřeborné množství domácích (začněte třeba na www.rozpad.cz) i zahraničních webů a blogů, ke kterým se dostanete přes anglické slovo „prepper“. Množství diskusí jen ukazuje na mnohost názorů a zkušeností. Autoři této knihy popisují svoji vlastní zkušenost, ale víme, že jiní lidé jsou v některých oborech obratnější. Není možné podat hotový návod, ale spíš ukázat, jak se o situaci dá přemýšlet a kde začít.

Každý rok se objevují nové výrobky a postupy, ze kterých se dá vybírat. V praktických návodech uvádíme celou řadu firem a značek. S žádnou z nich nemáme dohodu (anebo to jako P. Horký uvádíme) a za reklamu nic nedostáváme. Píšeme o nich, protože se osvědčily, ale také známe řadu dříve renomovaných firem, které výrobu pře-

Bowie nůž, tzv. „boviják“ generála Custer z Historického muzea ve městě Monroe, se sice účastnil mnoha indiánských bitev, ale jeho současná recenze by nedopadla dobře. Řekli bychom, že čím méně umíme nástroje používat, tím víc dbáme o jejich technickou dokonalost.

nesly jinam, a kvalita upadla. Od toho jsou všechny možné internetové testy, abyste si zjistili aktuální stav.

Není to kniha pro hlupáky, kteří suší kočku v mikrovlnce, ale východisko k vlastnímu uvažování. Představte si třeba, že řada zahraničních návodů uvádí, že čističe a odbarvovače typu Savo se dají v množství několika kapek na litr vody použít na dezinfekci vody, není-li zbytků (pak ještě půl hodiny počkat). Když to ale nezvládnete a napijete se přímo Sava, tak možná neumřete, ale prožijete tak silný a autentický zážitek, že na něj tělo nikdy nezapomene. „Je to ještě horší než tequilová smrt,“ jak mi řekla Pavla J., když jsem ji pozval na čaj.

Hlavním motivem je láska, ne strach

Matthew Stein, autor knihy o rodinné připravenosti *Když technologie zklamou*, říká, že hlavním motivem jeho psaní je láska, ne strach. Láska má mnoho různých podob, ale tady se nám jedná o tu nejběžnější laskavou starostlivost o své blízké a tu část světa, ve které žijeme. Dá se opsat méně velkými slovy jako ochrana, péče a starost.

Rovněž strach má mnoho podob. Známe malý, konstruktivní strach, který nám zabraňuje provést nějakou riskantní hloupost. Druhým stupněm je strach (a to často kolektivní strach přerůstající do dvouvládní hysterie–apatie), který je iracionální a žene lidi do neuvážených akcí, masových protestů a revolucí. „Nejsou šťastné revoluce,“ říkal účastník jedné z nich Nikolaj Berďajev. Nejhorší forma strachu vede k dlouhodobé paralýze a pocitu úplné bezmocnosti. Důležité je zachytit a zastavit ten moment, kdy se konstruktivní strach mění na destruktivní sílu. Paradoxně jsou však známy i případy, kdy lidé, co během nebezpečí „vytuhli“, nakonec právě díky pasivitě vyhráli. Budeme to opakovat neustále: není jeden návod a jedna strategie.

Když jsme psali knihu *Tři svíce za budoucnost*, tak se nás lidé ptali, jak můžeme žít v tak pochmurném světě, ale ukázalo se něco jiného. Každý, kdo se začal připravovat na možnost krize, měl sice chmurné okamžiky, ale také zažíval radost a uspokojení, protože se z něj stával rytíř chránící svoji část světa. Ukázalo se, že většina

lidí je v současné době pesimistická a bojí se budoucnosti, ale zahání tyto obavy (pseudo)činnostmi či zábavami, takže se kvůli tomu bojí ještě víc. A pokud tyto pochyby nezaháníte, ale postavíte se jim čelem, tak se dostavuje uspokojení. Rychle si pak všimnete, že nemalá část energie západní civilizace je věnována obcházení problémů, což jednak stojí velké množství energie, jednak probouzí ještě hlubší, ale lépe maskované obavy.

Navrhujeme proto postoj: pro krásu a hodnotu tohoto světa chci chránit sebe, své blízké a vše dobré, co nás obklopuje. A kdyby vám to přišlo moc patetické, tak to udělejte už proto, že to je větší sranda.

Jak daleko máme s přípravou zajít?

Potkali jsme lidi, kteří přípravě na krizi obětovali většinu svého času, a stali se tak otroky nikoli katastrofy, ale svého vidění světa. Při psaní těchto stránek jsem shromáždil asi 120 monografií na dané téma (a Ferda ještě víc). Již nejstarší návody ze 70. let, tedy víc než 50 let staré, v předmluvě říkají, že nám právě teď hrozí mnohá nebezpečí a je nutné s přípravou začít hned. Hrozby se většinou nenaplnily, ale jeden nikdy neví.

Za vhodnou minimální formu preperství považuji tu, která vám něco dá, i když k ničemu hroznému nedojde. Je to jako s tréninkem bojových umění. Vůbec není jisté, zda vám tyto znalosti v nějakém boji pomohou. „Pět let jsem se učil judo a pak jsem dostal strašně do držky,“ řekl mi spolužák. Jenže výcvik v bojových uměních vás přeci jenom něco naučí – ostražitost, odlišnou řeč těla (která leckdy sama o sobě odradí kapsáře či útočníky), větší sebedůvěru a způsob, jakým se pohybujete světem. Učil jsem zahraniční studenty a často jsem byl překvapen, kolik Američanů se pohybuje stylem, jako by byli na světě jenom oni sami, a naopak kolik Asiatů z chudších oblastí věnuje velkou pozornost svému okolí. Všímavý kolega se jednou ocitl v sevření kapsářů: „Hned jsem jednoho kudlou píchnul do stehna a ostatní utekli.“

Podobně i mírné formy preperství vás naučí více se spoléhat na sebe a jinak pozorovat svět – stačí si všímat obyvatel Jeruzaléma, abyste pochopili, co myslím. Podobnou praktickou ostražitost zcela automaticky mívají horolezci, jeskyňáři a skauti. Příprava na pozvolné, chronické civilizační potíže znamená naučit se základy řemesel a zahradničení a taky být zdravý. V podstatě se jedná o návrat před rok 1980, kdy muži uměli opravit traktor a ženy zavařit rybízovou marmeládu a ušít si jednoduché šaty. Dnes možná víc oceníme mletí obilí na ručním mlýnku a pečení domácího chleba. Prepeři všech vyznání jsou samostatnější, mají tendenci k nezávislosti na systému, a proto se s nimi hůř manipuluje. Stát se na ně většinou dívá s nedůvěrou.

Psychologie kapesního nože

Symbolem připravenosti je nůž. To, jak se chováme ke starým věcem, jako jsou nože, boty a šaty, odráží staré vztahy a vždy stojí za pozornost. Muži nosí nože nejméně 30 tisíc let. V americkém městě Monroe je vystaven nůž generála Custer, člověka, který se v nějakém nebezpečí obvykle způsobeném jeho zbrklou a sebevědomou povahou ocitl každou chvíli. Není to příliš kvalitní výrobek a mezi současnými prepery by propadl. Stačí se začíst do katalogů firem jako Spyderco, Buck, Blackbird, SOG a další nebo navštívit stránky specializovaných obchodů, abychom byli překvapeni tím, kolik nadaných designérů, technologů a metalurgů se noži zabývá. Současné nože se tak staly jedny z nejkrásnějších a nejpromyšlenějších výrobků tohoto světa, skoro bych řekl lepší částí jeho kulturního dědictví, protože jsou jak krásné, tak užitečné.

Ve světle mizerného nože generála Custer je vidět, že nožů je asi tisíckrát víc, než potřebujeme v praktickém životě, kde ke skalpování indiánů dochází jen velmi výjimečně, a to i na rizikovém území za řekou Ostravicí. Pokud však ženy musí mít kabelky, šperky a šminky proto, aby se cítily být ženami a aby oheň věčného ženství k chvále lidstva neustále hořel, tak je zjevné, že součástí mužské kultury musí být nůž. Už jen z toho důvodu, aby i ti, kteří jej nepoužívají, prostřednictvím chladné zbraně navázali kontakt s generacemi předků a svým chladným „cold steel“ mužstvím. Mám dokonce dojem, že současná renesance nožů souvisí s tím, že mnoho mužů přestává být muži v dávném smyslu slova. V každém případě mi je sympatičtější člověk, který se po večerech učí brousit nůž, než ten, který sleduje pornofilmy.

Ještě zajímavější je vlastnictví kapesního nože mezi ženami. Má statistika je velice neúplná, ale často se jedná o různé, rozumné a praktické ženy, které se stávají dobrými matkami. Již několik let se totiž ptávám studentů, zda a jaký mají kapesní nůž. Typický dnešní americký či japonský student se diví: K čemu by mi byl?

Renesance nožů není nevinná záležitost. Jen v Londýně v roce 2017 bylo noží provedeno 70 vražd. Jsou rychlé, zákeřné a účinné. Britská policie, podobně jako v jiných zemích západní Evropy, zabavuje nože delší než 10 cm. Kolegové se dokonce stalo, že musel zdůvodnit vlastnictví obyčejného nářadového nože s délkou čepele 6 cm. Za držení automatických, vyhazovacích nebo oboustranně broušených nožů můžete jít do vězení. V řadě států jsou zakázány zavírací nože, které se dají otevřít jednou rukou.

Vlastnictvím nože dáváte ostatním na vědomí, že spoléháte na sebe a přebíráte za sebe odpovědnost. Nůž má tu jedinečnou vlastnost, že je zároveň nářadím, kuchyňským pomocníkem i zbraní. Je všestranný. Mnoho mladých mužů jej vyměnilo za mobilní telefon, jehož nadměrným užíváním naopak dáváte najevo, že závisíte na ostatních. Z vlastních pozorování bych řekl, že člověk s dobrým kapesním nožem má tendenci nenechat sebou manipulovat a hodnotit věci po svém.

Radikální formy preperství někdy směřují až k militantnosti, ale mírnější příprava cvičí ducha k samostatnosti. Možná to je druh životní filozofie podobný některým

mírumilovným bojovým uměním. Možná člověka při skutečně velké krizi nic nezachrání, ale už díky mírné přípravě posléze během krize víc žijete vlastní život než nějakou vnucenou náhražku.

Ale konec filozofování. Jaký nůž byste měli mít? Především je jasné, že pokud je nůž součástí vaší životní filozofie i celé osobnosti, musíte volit vlastní kombinace nožů, a to v nejčastěji doporučované sestavě:

- ▶ Pevný, full-tang nůž typu outdoor nebo survival, spíše střední velikosti. Konstrukce full-tang znamená, že nůž je vyroben z jednoho kusu oceli, která prochází celou jeho délkou.
- ▶ Kapesní nůž – zde se rozhodujete mezi menším doplňkem k velkému noži, nebo jedním hlavním nožem. V prvním případě nemusí mít pojistku a může se jednat o víceméně kuchyňský zavírák typu menšího švýcarského nože. Užitečná je vývrtka a pinzeta na klíšťata. Naopak nože na denní nošení (EDC – everyday carry) by neměly být úplně malé a měly by mít pojistku.
- ▶ Nářadový „multitool“ nůž, na kterém nešetříte.

Moje osobní kombinace je následující – 1. pevný nůž SOG ještě vyrobený v Japonsku či střední ruský Kizlyar ještě vyrobený v Rusku, 2. malý švýcarský zavírací nůž, k tomu EDC buď Thor od Real Steel, Endura od Spyderco, nebo Victorinox HunterPro a 3. snad nejvíc klasický multitool – Leatherman Wave. K tomu jsem pořídil nože, se kterými si nevím rady – tlačnou dýku Mikov, zubatý Civilian od Spyderca a „Cold Steel“ Spartana. Brousit umím jenom nahrubo dvoustranným diamant-keramickým kapesním brouskem. Do terénu na špinavou práci, jako je začišťování půdních profilů, si беру bajonet Glock. Dětem jako první nůž dávám Opinel s kulatou špičkou, který má podle založení dítěte výhodu či nevýhodu v tom, že se o něj musí starat, protože rezaví. V nekonečné záplavě zahraničních nožů nepamínejte na českou značku Mikov s výborným designem a mírně zastaralými typy

Jeden z běžných, v praxi mnohokrát dobře vyzkoušených nářadových nožů (multitool) je Wave od firmy Leatherman. Poté co jsme uvázli v poušti u městečka Mexican Hut a místní jezdec rodea přeřzl ocelové lanko nožem Gerber podobné kvality, vím, že multitooly má cenu kupovat jen od zaručených výrobců, ke kterým bych podle osobní zkušenosti ještě přidal Victorinox.